

mapa - kartografické zobrazenie prírodných a iných javov v určitom meradle prostredníctvom dohodnutých kartografických znakov; prvé mapy vyryté na hlinených doštičkách už v *Mezopotámiu*; za najstaršiu mapu považovaná hlinená tabuľka v Núze pri Kirkúku, pravdepodobne zobrazujúca *Eufrat* (3800pr.Kr.); najhodnotnejšie diela gréckej kartografie predstavujú mapy Claudia Pteleamaia z 2.st.pr.Kr.; šrafovanie do kartografického zobrazenia zemského povrchu zaviedol Slovák Samuel Mikovíni (1700-1750); pozri *periplus*; *portolán*, *kozmografia*; *Okeanos*; *papyrus Turínsky*; *Vatikánske múzeum/Musei Vaticani*; *V. Hollar*; *Carta marina*

www v súvislosti s heslom Talianska čízma: prvé zobrazenie Talianska v podobe čízmy; ide o kresbu z obdobia humanizmu; náписy veľkými písmenami sú prvými slabikami veľkých miest: IA (NVA) > Janov, RO (MA) > Rím, NA (POLI) > Neapol atď.; tiež sú zobrazené tri hlavné susedné ostrovy: COR (SICA) > Korzika, SAR (Dini) > Sardínia, SICi (LIA) > Sicília; pozri *mapa*

pozri *Kelti*; *Neapol*, *Janov*, *Kambria/Cambria*, *Kampánia*, *Toskánsko*, *Etruria*, *Pompeje*, *Herculaneum*, *Benátky*, *Florencia*, *Padova*, *Ravenna*, *Latinum*, *Rím*, *Roma*, *Pisa*, *Assisi*, *Monte Cassino*, *Rimini*, *Mantova*, *Ferrara*; *inkvizícia*, *bičovanie*; *domopera*, *betlehem/betlém/jasličky*, *kazateľnica*, *kazateľnica vonkajšia*, *karneval*, *internacionálna gotika*; *islamská kultúra* (obdobie Fatimovicov); *italika*, *albarello*; *kamaduli*, *kapucíni*; *Quirinus/Kvirín*; *kondotier*; *alabaster*; *Italia*

https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Maps_with_human_or_animal_shapes (mapy s ľudskými a zvieracími tvarami)

<http://www.yvettedefrance.com/Photos-du-monde/A1/italie.htm>

<http://it.wikipedia.org/wiki/Italia>

<http://www.flickr.com/photos/28433765@N07/3140927942/in/photostream/>

<http://it.wikipedia.org/wiki/Creta>

http://commons.wikimedia.org/wiki/Medieval_diagram

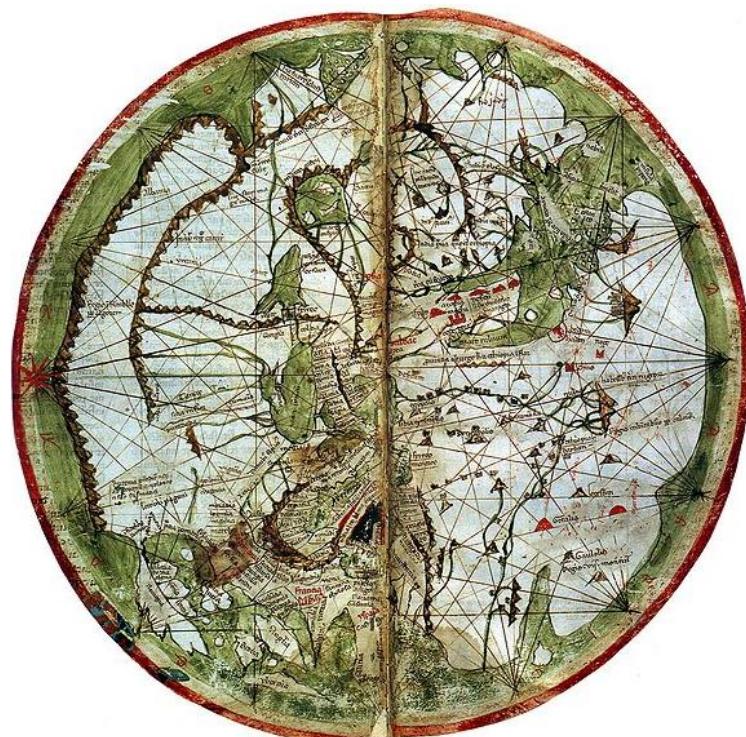
https://www.google.sk/search?q=beato+de+fernando+i+y+sancha&tbo=isch&imgil=ePazUwvE7L8t3M%253A%253Bhttps%253A%252F%252Fencrypted-tbn3.gstatic.com%252Fimages%253Fq%253Dtbn%253AANd9GcQ2KqYt4_YtIPP7EoGNHRZz0LLpCCU8Ij8-pst97Z4kkd1UsYU%253B560%253B720%253Bh6BUjSFk19kkkM%253Bhttp%25253A%25252F%25252Fwww.artehistoria.jcyl.es%25252Fv2%25252Fobras%25252F9091.htm&source=iu&usg=_cIccoMmHhRE8_inm6N8scsMlvXw%3D&sa=X&ei=IWXRU8bWJs6v7AbY64CAAw&ved=0CCgQ9QEwAw&biw=1855&bih=995#facre=&imgdii=&imgrc=8A1svDR4h00uhM%253A%253BgSHMraI7SJ6mKM%253Bhttp%253A%252F%252F1.bp.blogspot.com%252F-yWlsnRUKI5w%252FUNBJFY6DRI%252FAAAAAAAAAd%252F7_EJ69V84bE%252Fs160%252Fbeatogr.jpg%253A%252F%252Fetegogeloira.blogspot.com%252F2012%252F1%252Fque-son-los-mapas-de-t-en-o.html%253B954%253B628

<https://sites.google.com/site/diversificacionestelas/asl-4o-diver/tema-3--sobrevivir/tema-4>
http://en.wikipedia.org/wiki/Pietro_Vesconte

<https://www.google.sk/search?q=Maps+of+the+world+according+to+Herodotus&espv=2&biw=1852&bih=995&site=webhp&tbo=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ei=iJ9hVYiuCYWxUYWcgYg&ved=0CB4QsAQ>

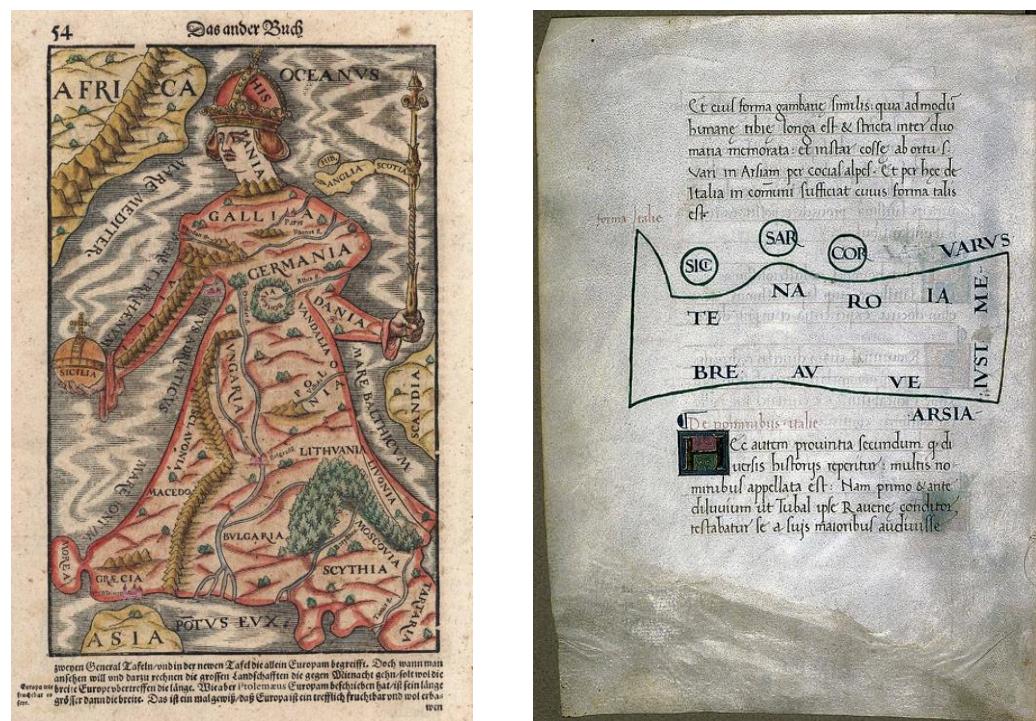
Al- Idrisi: Krajiny Gog a Magog (mapa, 12.st.)

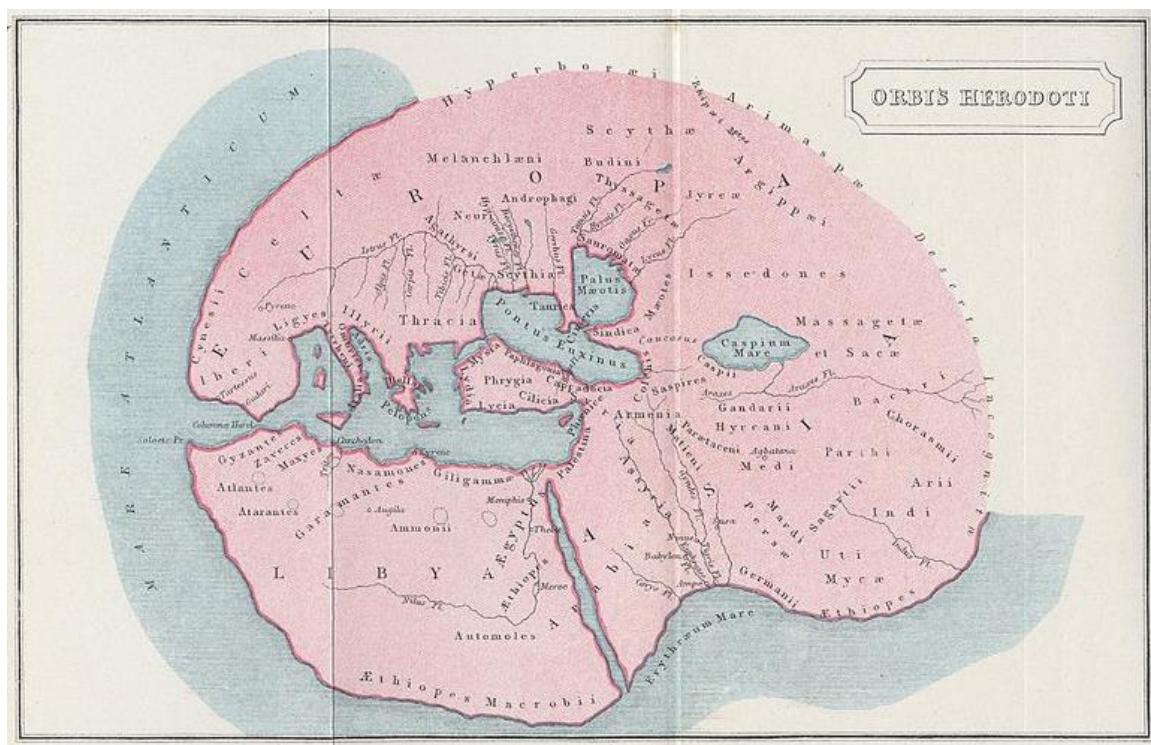
Pietro Vesconte: Mapa sveta (Libier Secretorum od Marino Sanuto st., 14.st.)

M. Wolgemut, H. Schedel (tlač): Mapa sveta (drevoryt z Norimberskej kroniky, 1493)

Sebastian Münster: Európa ako kráľovná
Taliansky polostrov v podobe čízmy (humanistický rukopis)

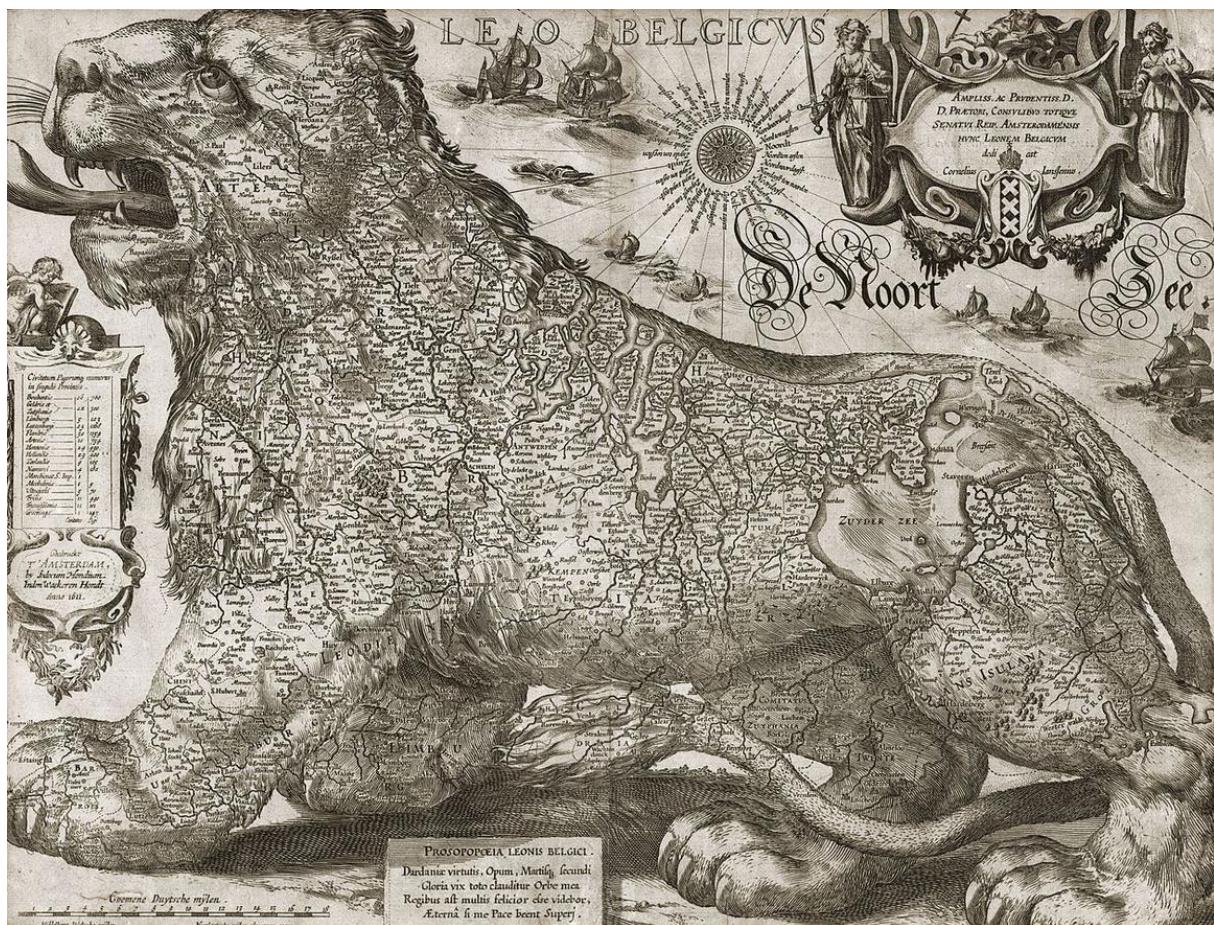
Rekonštrukcia mapy sveta podľa Herodota

G. de Jode (rytec, kartograf), Arnold Coninx (tlač): Mapa Severnej pologule (farebná medirytina, Antverpy, 1593)

G. de Jode (rytec, kartograf), Arnold Coninx (tlač): Mapa Južnej pologule (farebná medirytina, Antverpy, 1593)

J. Hondius: Belgický lev (mapa, rytina, 1611)

Mapa Dunhang -

http://en.wikipedia.org/wiki/Dunhuang_map

mapa Ebstorfská - Ebstorfská mapa

Mapa sveta (Beatove rukopisy) - Mapa Mundi Beata z Liebany (pozri *Beatus*) je hlavné kartografických diel vrcholného stredoveku; bola vypracovaná r. 780 mníchom rovnakého mena, na základe popisu *Izidora zo Sevilly* (†636), *Ptolemaia* a *Svätého písma*; pôvodný Beatov rukopis sa stratil, ale zachovali sa pomerne verné kópie; mapa bola umiestnená v Beatovej druhej knihe Komentárov k Apokalypse; jej účelom bolo ilustrovať rozptýlenie apoštolov po *Turicach*; pozri *Beatus Saint-Server*; *Beatus/Beatova apokalypsa*

- ľavá polovica mapy zobrazuje Stredomorie, v centre mapy sú mestá obklopené oceánom v podobe akejsi veľkej rieky; vpravo hore sa nachádza rajská záhrada s postavami Adama a Evy

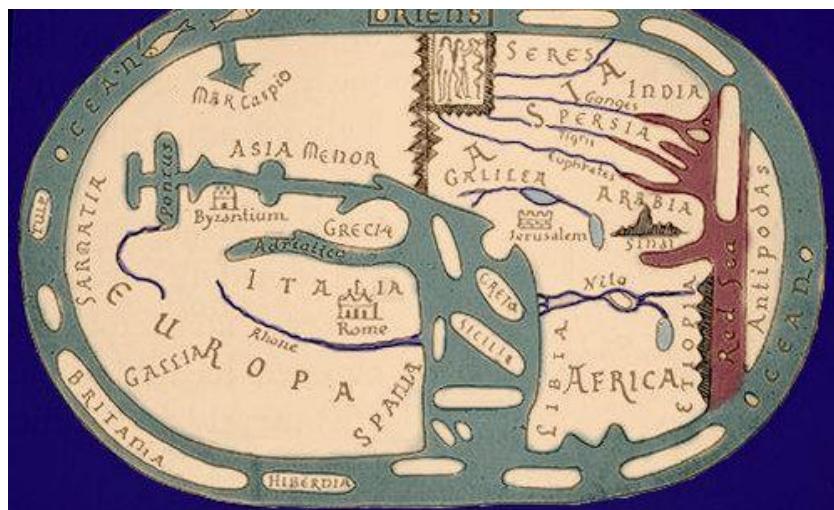
http://ast.wikipedia.org/wiki/Mapa_Mundi_de_Beatu_de_Lli%C3%A9bana
<http://etegogeloira.blogspot.sk/2012/12/que-son-los-mapas-de-t-en-o.html>

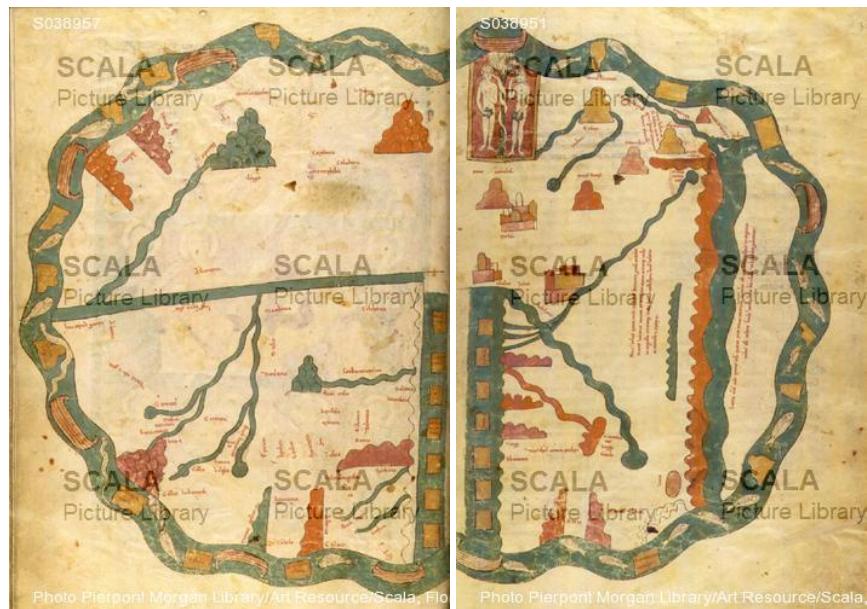
Mapa sveta (Beatus Girona, 2. pol. 10.st.)

Mapa sveta (Beatus Saint-Sever, r. 970)

Mapa sveta (-)

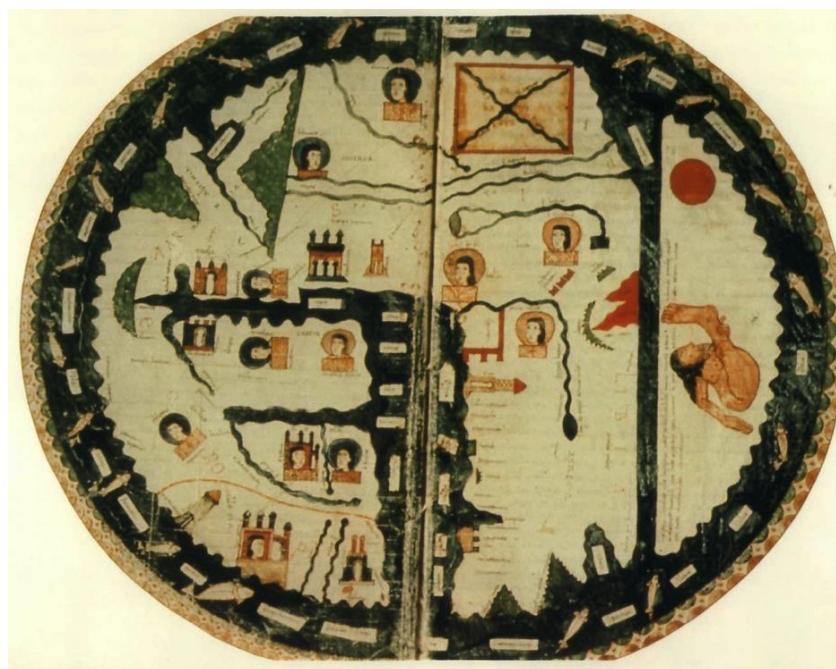
Mapa sveta (-)

Mapa sveta (Beatus Facundus, 1047)

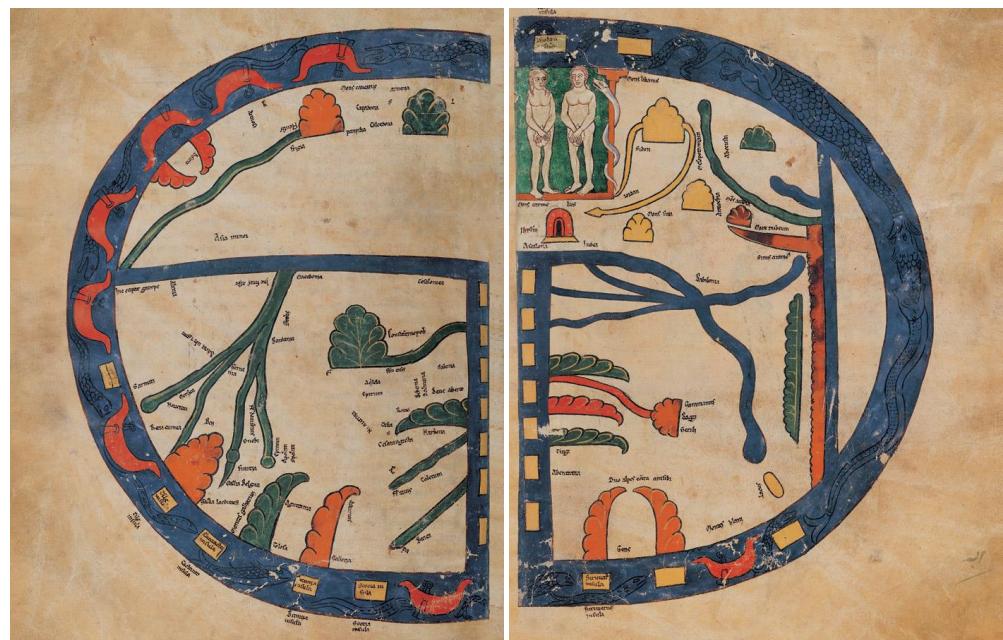
Mapa sveta (Beatus z Turín, 1100)

Mapa sveta (Beatus Osma, 1086)

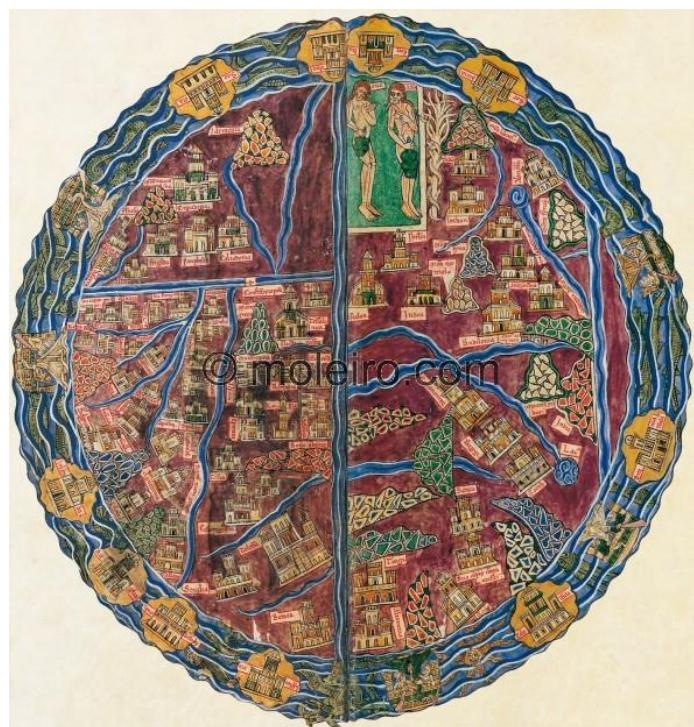
Mapa sveta (Beatus Lorvão, 1189)

Mapa sveta (Beatus Manchester, 1175)

Mapa sveta (Beatus Navarre, 12.st.)

Mapa sveta (Beatus Arroyo, 1.pol. 13.st.)

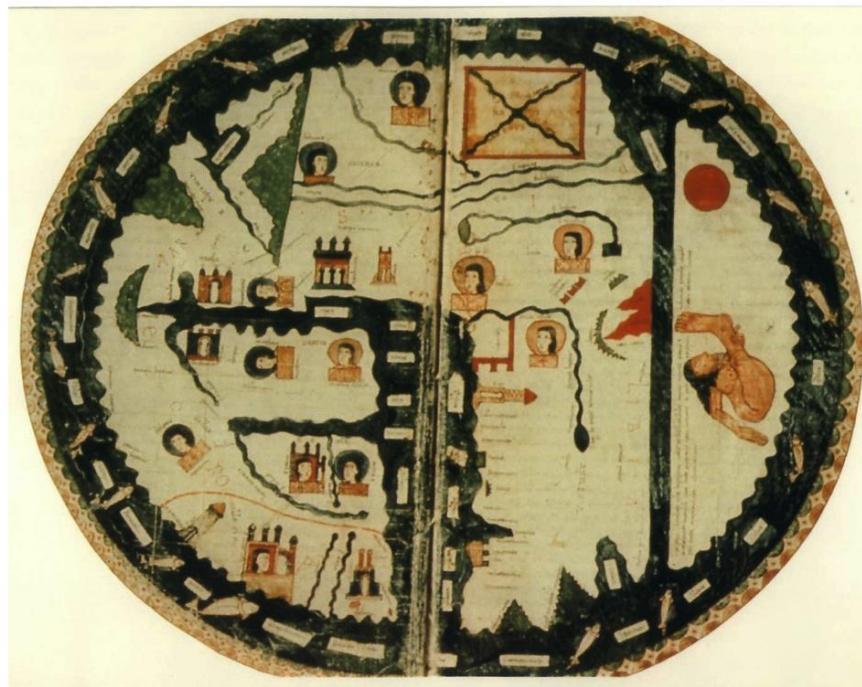
Mapa sveta (kópia z 12.st., Liber floridus)

Mapa sveta Ptolemaiova - *Ptolemaiova mapa sveta*

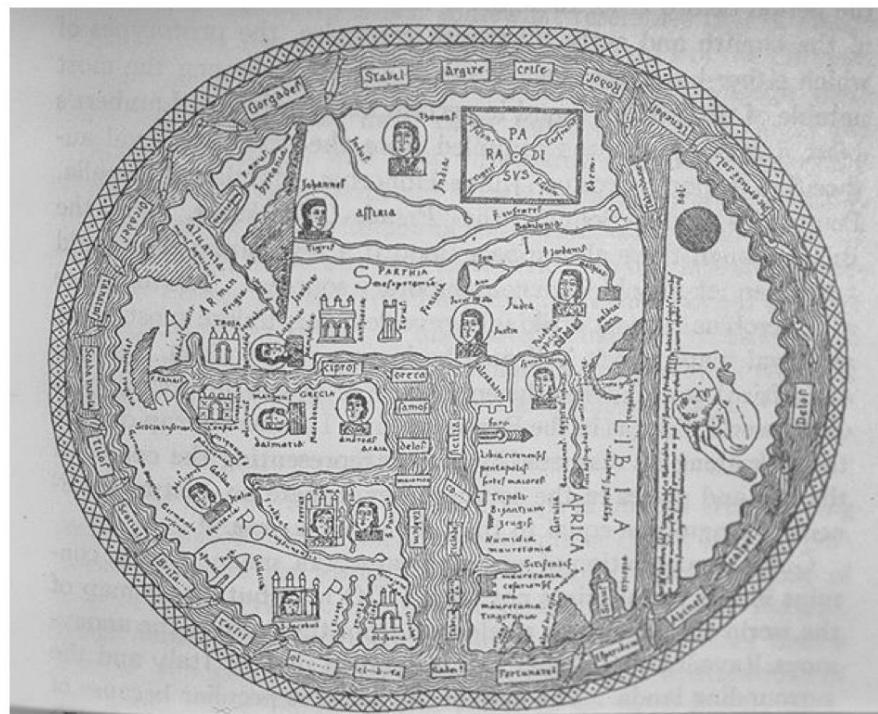
Mapa sveta sv. Dominika/Mapa z Osmy - [www.v-svislosti s heslom Beatus Burgo de Osma](http://www.v-svislosti.sk/sv-hesla/Mapy_z_Osmy.htm): mapa sveta z

Beata Burgo de Osma (známa pod názvom Mapa sveta sv. Dominika) je nakreslená na dvoch príľahlých stranách listov rukopisu Beatus Burgo de Osma; je považovaná za jedno z najkrajších diel kartografie európskeho stredoveku; jej autor si dal veľa práce, aby krásu pritiahl pozornosť diváka a primäla ho k premýšľaniu nad rozľahlosťou stvoreného sveta; z máp iných Beatových apokalýps je mapa z Osmy najzachovalejšia a redakčne najzaujímavejšia; obsahuje informácie o rozdeleň kontinentov, morí a zemí; čerpá zo Svätého písma, diel Isidora Sevillského, spisy Ptolemaia a najmä zo Siedmich kníh histórie proti pohanom od teológa a historika Paula Oroszusza (†423); ako zdôrazňujú moderní učenci, mapa z Osmy je založená na kombinácii starej tradície, geografie a výkladu biblických textov, takže je skvelým zamyslením o svete ľudí v časoch, ked' žil sv. Dominik; to všetko umožňuje dozvedieť sa niečo o tradícii kresťanských predstáv o obývaných častiach sveta, aj oblastiach mimo ne; podľa Mapy z Osmy je Zem obklopená veľkým oceánom, ktorý je posiaty množstvom menovite uvedených ostrovov; Zem sama o sebe je orientovaná podľa zvyku stredovekého kartografa, teda na Východe v hornej časti, na Západe v spodnej časti, sever a juh vpravo a vľavo; na Východe (hore) je zakreslený raj, ktorý je podľa biblického posolstva obklopený obdĺžnikovým múrom; vnútri v diagonálach prúdia rieky *Pišon, Gídon, Tigris a Eufrat*; v strede mapy je samozrejme *Jeruzalem*, „pupok sveta“ (ombilicum mundi), sväté mesto kresťanov, kde došlo ku vzkrieseniu Krista; ďalej vidieť Červené more, vľavo na severe leží *Trója a Konštantínopol* a na Západe (dole) ostrovmi posiate *Stredozemné more*; naľavo od neho je Apeninský polostrov so zámkom symbolizujúcim *Rím* a na konci je Ibéria s katedrálou *Santiago de Compostela*; na pravej strane je *Afrika*, na juhu podľa tradície, ktorá sa datuje do ptolemaiovských čias, divoká Líbya; zvláštnosťou Mapy z Osmy, ktorá ju odlišuje od ostatných stredovekých snímkov Zeme, sú tváre a mená dvanásťich *apoštolov*, roztrúsených po celom obývanom svete; to znamená, že hlavným zámerom autora mapy neboli pokus geograficky znázoriť krajinu alebo jej hranice, ale prostredníctvom apoštolov prináša koncept evanjelizácie v celej obývanej zemi bez ohľadu na vzdialenosť, rasu a kontinent; to vyjadruje latinské *motto* uvedené pri mape: *Heac est ecclesia na vesmír orbe dilatáciu („Tu je Cirkev rozšírená po celej Zemi“)*; podľa tejto vízie cirkev, filozofia a kultúra kresťanského Západu siahajú ďaleko za jeho hranice a zahrnujú celý známy svet; pri pohľade na mapu sa zdá, že v súlade s túžbou Krista, je kázané evanjelium vo všetkých končách sveta; avšak je tu aj druhá strana mince: mapa z Osmy sa zdá byť zhodená spôsobom, ktorý nepriamo obmedzuje kresťanský svet; ukazuje ho schematickým spôsobom, ktorý prezrádza problém nedostatku dôvery v poznanie sveta mimo kresťanský Západ; dôkazom toho je zobrazenie kontinentu Afrika ako krajiny protinožcov; zo sveta obývaného ľuďmi (oikumené) sú protinožci oddelení morom, ktorému sa hovorilo Červené more; protinožci sú zobrazení ako poloviční ľudia-zvieratá a *sciapodes*; ide o symbolických

predstaviteľov väčšej skupiny humanoidných bytosťí, o ktorých sa verilo, že obývajú tieto krajinu; patrili k nim aj *Kyklopovia*, dvojhlaví ľudia, *panotti* s veľkými ušami a kabátmi, *blemmy* bez hláv, ale s tvárami na hrudi, *kynokefalovia* s hlavou psa a ď.; ako vidieť, štvrtý diel sveta, otvára možnosť, že protinožci nielen existujú, ale aj obývajú krajinu oikúmené; a tu mapa z Osmy nastoluje otázku, čo bude s týmto deformovanými bytosťami na konci sveta; od čias sv. *Augustína*, ktorý veril v Božie mesto (*Jeruazalem*) a snažil sa zosúladíť existenciu „šialených ľudských rás“ s Božím stvorením sveta, rodil sa názor, že protinožci nepochádzajú z *Adama* a *Evy*, a preto nemôžu byť vykúpení; neráta sa s nimi v dejinách spásy, preto nie je žiadny dôvod hlásat' im evanjelium; tito tvorovia vzdialených krajín boli považovaní skôr za chodiace zázraky, dôkazy tvorivej všemohúcnosti Boha než za potenciálnych študentov Božieho slova; problém vykúpenia monštier, zdanivo teoretický, otvoril cestu praktickým otázkam v čase objavenia Ameriky Krištofom Kolumbom; teraz už nebolo dôležité, o aké bytosťi ide, či sciapodov s jednou obrovskou nohou alebo kyklopov s jedným okom; vznikla otázka, čo urobiť s neznámymi národmi a zrodil s názor, že nesmú prísť do styku s kresťanskou civilizáciou, ba dokonca by nemali v obývanej krajine vôbec existovať; bolo jasné, že na svete existujú ľudia, ktorí nielen popreli Ježiša a odmietali evanjelium, ale aj ľudia, ktorí oňom nikdy nepočuli; stredoveký svet začínať byť stále nevyspytateľnejší, tajomnejší a znepokojujúcejší; učenci si kládli otázky: páčia sa nám tieto ľudské bytosťi, sú to potomkovia *Adama* a *Evy*, zaslúžia si rešpekt cirkvi, stojí za to hlásať im *evangelium*, ked' sa tak líšia od kresťanov? týchto dôležitých debát sa zúčastňoval Bartolomej de las Casas (†1566), španielsky misionár a člen rádu *dominikánov*; svojim rozhodnutím hlásať evanjelium až na koniec sveta sa predstavil ako pravý dominikán; vo svojich spisoch horlivovo obhajoval právo Indiánov na *krst* a spasenie, žiadal, aby sa s nimi zaobchádzalo ako s ľuďmi a nie otrokmi; Bartolomej de las Casas žil aj s Indmi a oboznamoval ich s Božím slovom; týmto spôsobom prekročil hranice predstáv dominikánov 12.st., ked' bol rád založený a vstúpil do modernej éry; ked' sa vrátime k mape z Osmy, treba zdôrazniť, že neexistuje žiadnenesporu nesporný dôkaz o tom, že v čase, ked' sv. Dominik obýval kláštor, bol v tomto meste aj Dominik

Mapa sveta sv. Dominika (Beatus Burgo de Osma, 1086)

Mapa sveta sv. Dominika (Beatus Burgo de Osma, 1086)

Mapa sveta Ebstorfská - stredoveká kruhová mapa na oltárnom obraze, zložená z 30 zošítych pergamenov, s priemerom viac ako 3 m, z doby okolo 1235; zničená pri bombardovaní r. 1943

http://cs.wikipedia.org/wiki/Ebstorfsk%C3%A1_mapa

Ebstorfská mapa sveta (1234/35)

tzv. mapa textová - pozri *periplus*

mapa Turínsky papyrus - *papyrus Turínsky*

mapa sveta - pozri *zemegúľa Organizácie spojených národov*

mapa sveta Babylonská - tzv. *Babylonská mapa sveta*

Mappa mundi - Wensleydalová v súvislosti s heslom *mantichora*: mantichora mala významné miesto v stredovekých *bestiároch* a často sa používala ako alegória *diabla*; v 13.st. Richard z Haldinghamu jednu zobrazil vo svojom diele Mappa mundi, ktoré je teraz vystavené v katedrále v Herforde; pozri *dielo literárne*

http://en.wikipedia.org/wiki/Mappa_Mundi

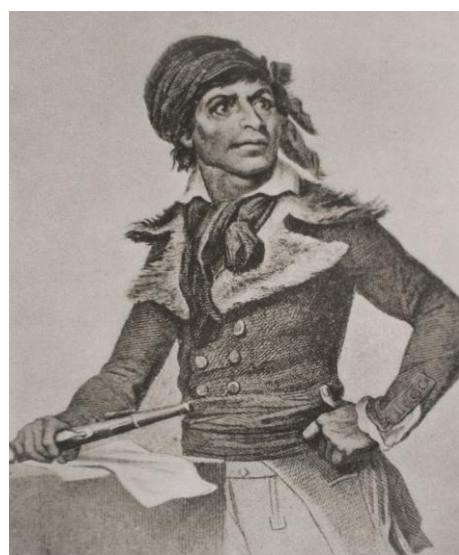
Mára - v *buddhizme* boh zla, pokušiteľ, ktorý bráni človeku prerodiť sa v lepšiu bytosť

maranovia - v Španielsku hanlivá prezývka Židov (maranos = prasce); Židia na Pyrenejskom polostrove, ktorí napriek tomu, že prijali krst, tajne zostali verní svojmu náboženstvu; hebrejsky nazývaní *anusim*; porovnaj *Sefardovia*

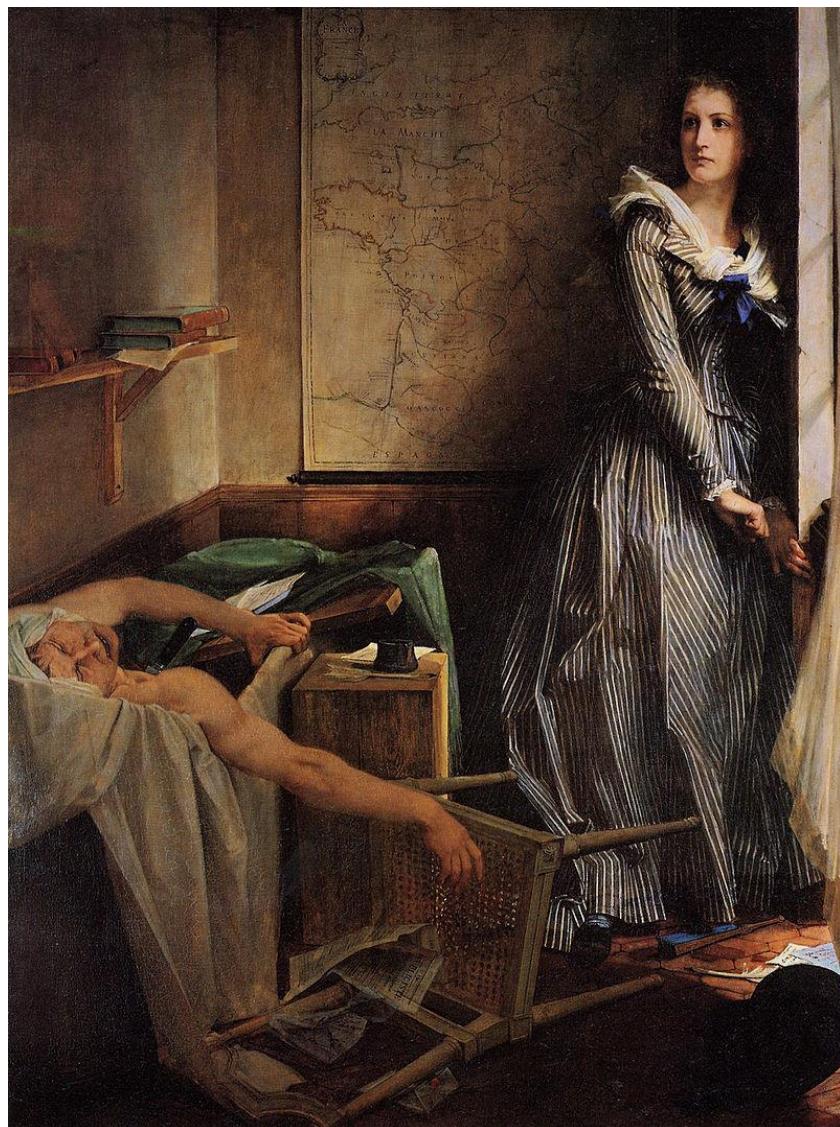

Maranos (ilustrácia z Brockhaus a Efron encyklopédického slovníka, 1906-1913)

Marat Jean-Paul - (†1793); francúzsky politik, lekár a publicista, člen francúzskych kordeliérov, radikálnej skupiny jakobínov

Autor neuvedený: J. P. Marat (rytina)

P. Baudry: Vražda Marata (1860)

J.-L. David: Smrť Marata (1793)

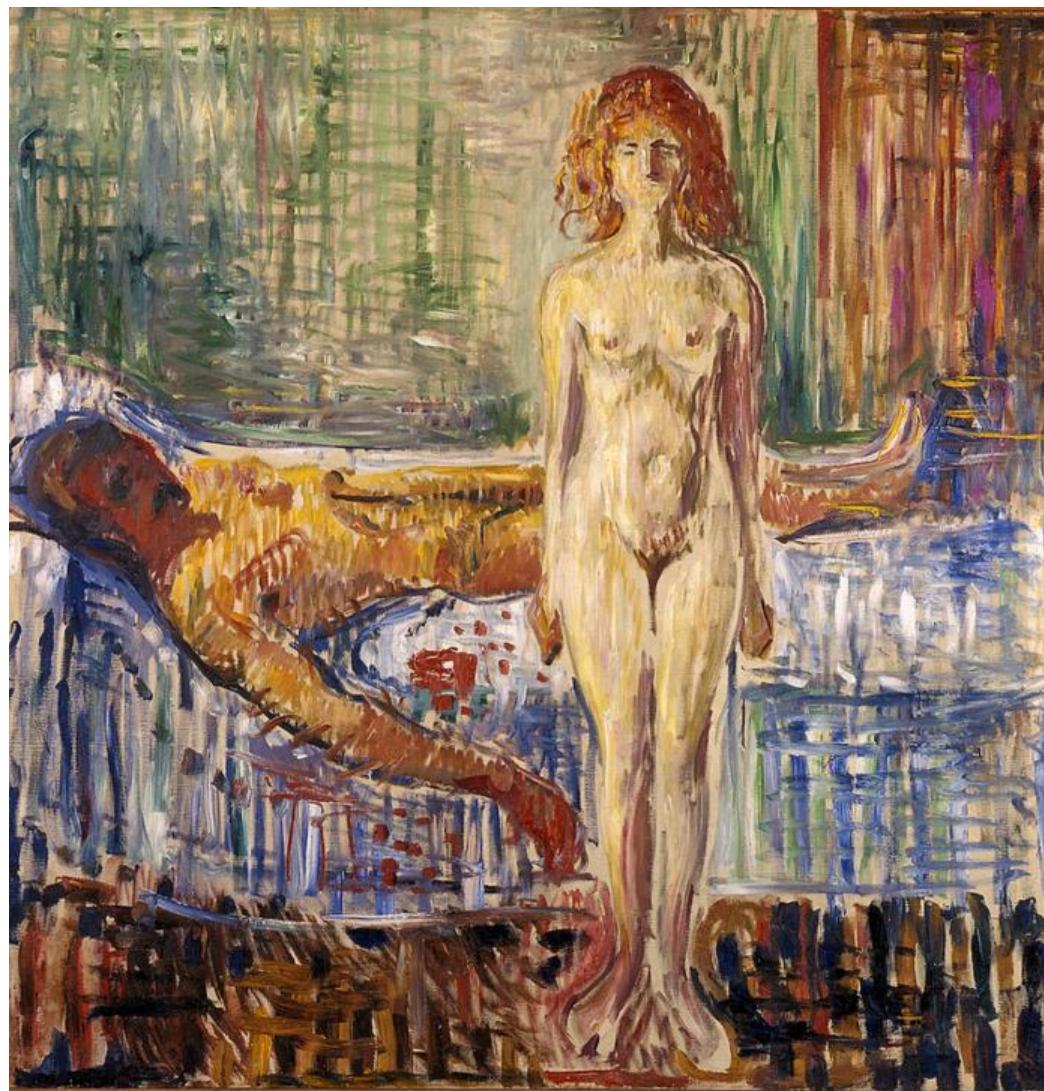
Santiago Rebull: Smrt' Marata (1875)

J.-L. David: Mŕtvy Marat (18.st.)

Jean-Joseph Weerts: Smrt' Marata (1880)

E. Munch: Smrt' Marata (1907)

Antonín Tesař: Smrť hráča šípok (citácia J.-L. Dávida)
Studio Harcourt: Smrť Marata (citácia J.-L. Dávida, 1997)

Maratti Carlo - (†1713); tiež Carlo Maratta; taliansky maliar, aktívny hlavne v Ríme a známy hlavne pre svoje maľby v štýle neskorého barokového *klasicizmu*; aj keď je súčasťou *klasickej* tradície vyplývajúcej z *Raffaela*, neoslobodil sa od vplyvu *barokového* maliarstva a najmä v jeho využitia farieb

http://en.wikipedia.org/wiki/Carlo_Maratta
http://it.wikipedia.org/wiki/Carlo_Maratta

http://www.webumenia.sk/web/guest/graphic-/staticresults?orderBy=DATING_ASC&items=14&query=&layout=gridLayout&images=true&searchFor=data&page=20

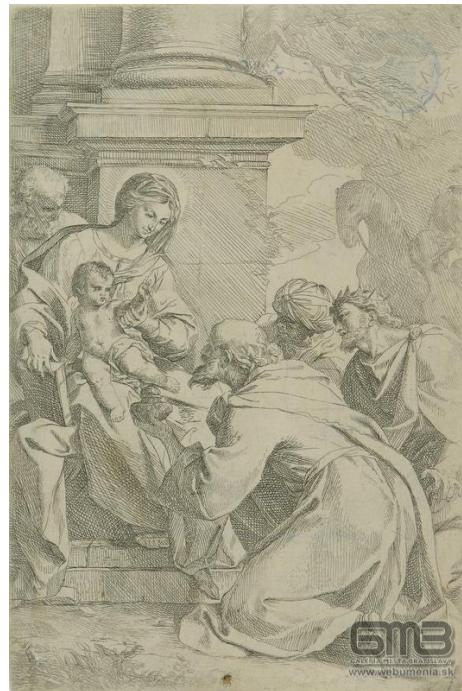
https://www.google.sk/search?q=Maratti+Carlo&espv=2&biw=1858&bih=995&tbo=us&source=univ&sa=X&ei=XBUrVJTNLqnNygPftoGYAg&ved=0CB4QsAQ#facrc=_&imgdii=&imgrc=ixt74qpdXygEjM%253A%3BeCTUnRT9hPQ9sM%3Bhttp%253A%252F%252Fwww.zeno.org%252FKunstwerke.images%252FI%252F22250055a.jpg%3Bhttp%253A%252F%252Fwww.zeno.org%252FKunstwerke%252FB%252FMaratti%252C%252BCarlo%25253A%252BArm-%252Bund%252BGewandstudien%3B2560%3B1655

C. Maratti: Kajúcna Mária Magdaléna s anjelom v divočine (kresba rukou, 1627)

C. Maratti: Štúdia ruky (kresba rukou, 1656)

C. Maratti: Svätá rodina s anjelmi
C. Maratti: Klaňanie troch kráľov

C. Maratti: Pápež Klement IX (1669)

C. Maratta: Apolón prenasleduje Dafne (1681)

C. Maratta: Alpheus a Arethusa (1655-1657)

C. Maratta podľa Ch. Berentz: Kvety a ovocie so ženou berúcou hrozno (1689)

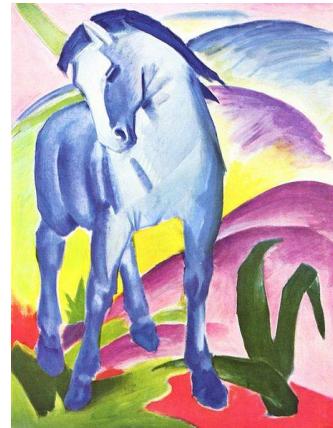
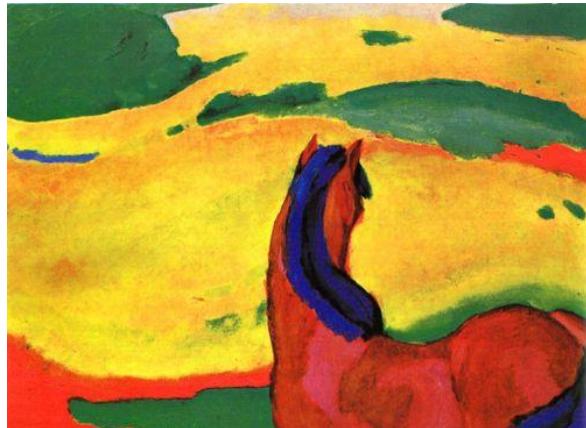
Maratón - v súvislosti s heslom *Pan*: bôžik Pan bol prívetivý k ľuďom, mal rád predovšetkým *pastierov*, ktorým ochraňoval stádu; nesmeli ho však vyrušiť zo spánku, lebo vtedy vyskočil a vystrašil ho; vedel však vystrašiť aj celé vojská: napr. Peržanov v bitke pri Maratóne 490 pr.Kr.; vďační Aténčania mu vystavali svätyňu v jaskyni na severnom svahu *Akropole* (objavená v 19.st.)

http://nl.wikipedia.org/wiki/Slag_bij_Marathon

<http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%91%D0%B8%D1%82%D0%B2%D0%B0%D0%BF%D1%80%D0%B8%D0%9C%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%84%D0%BE%D0%BD%D0%B5>

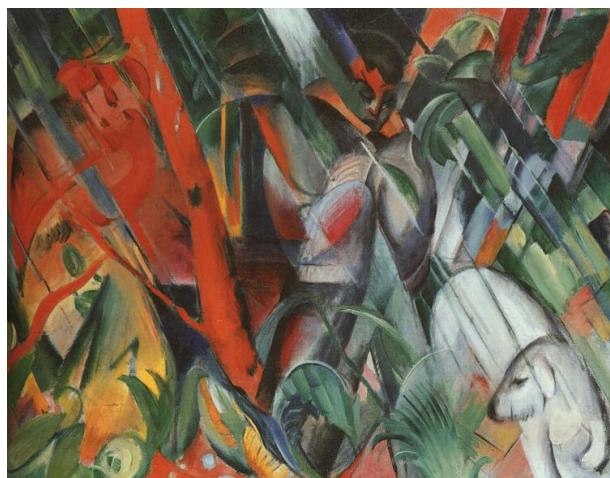
Marc Franz -

http://it.wikipedia.org/wiki/Franz_Marc

F. Marc: Kôň v krajinе

F. Marc: Modrý kôň

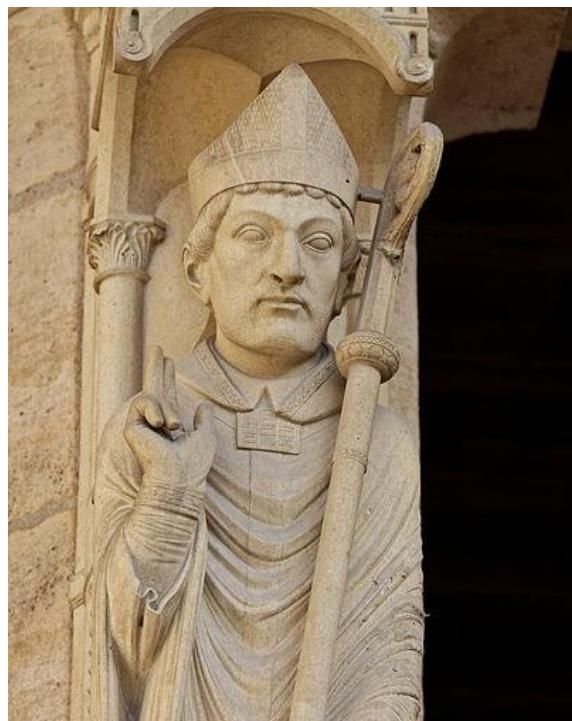
F. Marc: Dážď

F. Marc: Kanec (1913)

Marcantonio - M. Raimondi

Marcellianus - pozri *Marcus a Marcellianus*

Marcellus - (†309); cirkvou nepopulárny pápež, lebo zavádzal do platnosti kánony o *kajúcnosti*; poslaný do vyhnanstva za to, že prísne zaobchádzal s jedným odpadlíkom; zomrel zrejme nie násilnou smrťou, ale v starých liturgických knihách je uvádzaný ako mučeník; pozri *kresťanskí svätcii*

Sv. Marcellus (portál sv. Anny, katedrála Notre-Dame v Paríži, 13.-14.s.)

Marciana z Mauretanie - (†303); je uctievany ako mučenica a sväтика; legenda hovorí, že bola panna z Mauretanie Caesariensis; počas prenasledovania kresťanov zo strany rímskeho cisára Diokleciána, bola obvinená z toho, že rozbiela sochu *Diany*; Marciana bola hodená divokým zvieratám v amfiteátri z Caesarei (pozri *ad bestias*); bola prepichnutá rohami býka a roztrhaná leopardom; pozri *kresťanskí svätci*,

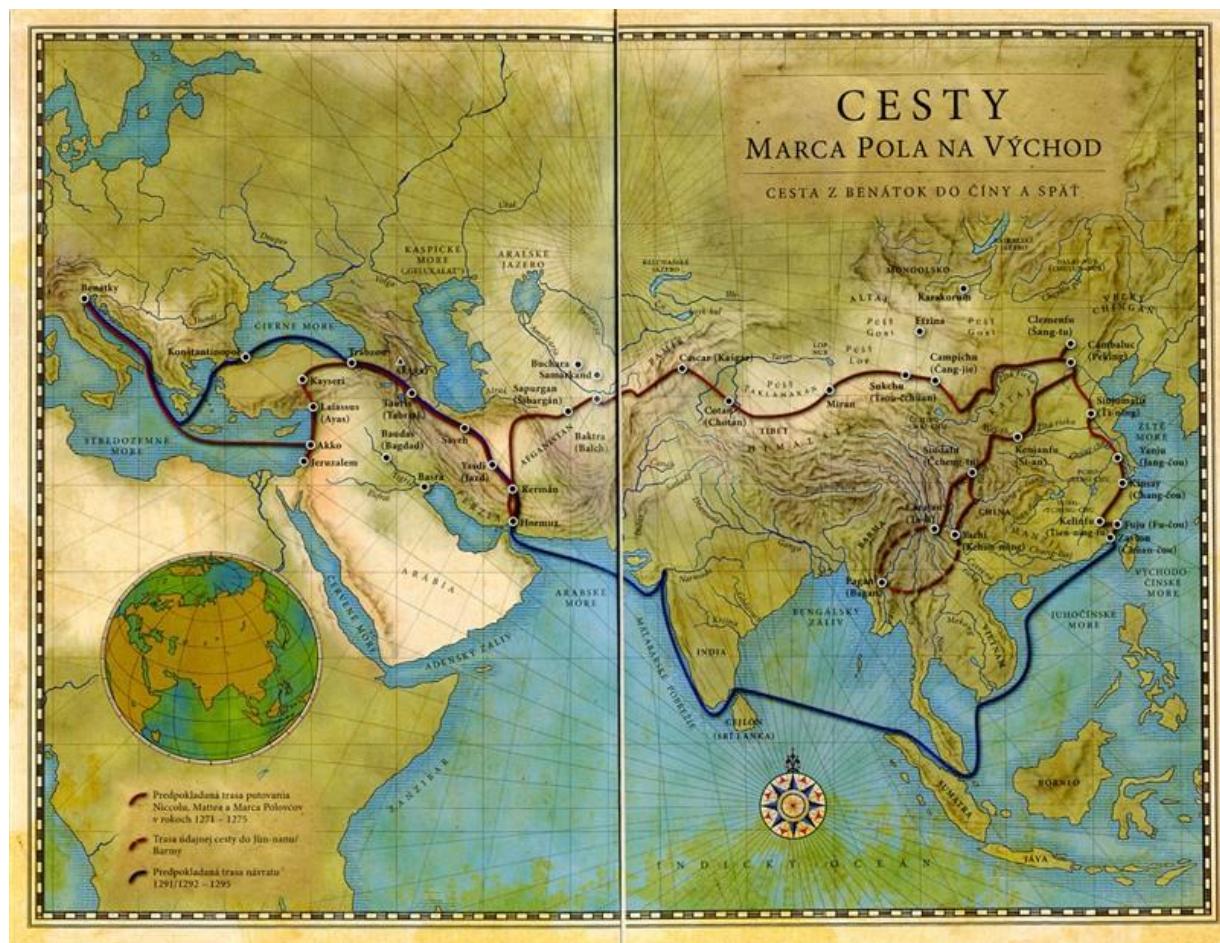
https://en.wikipedia.org/wiki/Marciana_of_Mauretania

Bree en la m^e nome de septembre
L'assassin saincte marcie vierge xxvi.
I Benoisse vierge marciemie a
toiemie duchaffel en suetguntame
fu tres belle et de tres noble image
laquelle se vise de son sceau maintenu

Martýrium Marciany z Mauretánie (miniatúra z 15.st.)

Marco Polo - (†1324); taliansky svetobežník; pozri jednorožec, hodvábna cesta

Marcus a Marcellianus - (†286); mučeníci uctievaní ako svätí rímsko-katolíckou cirkvou a východnou pravoslávnu cirkvou; legenda hovorí, že boli umučení v Ríme za cisára Diokleciána; podľa tradície boli dvojčaťa bratia z významnej rodiny; žili v Ríme a stal sa *diakonmi* v ranej cirkvi; ked' odmietli obetovať rímskym bohom, boli zatknutí; ich rodičia, Tranquillinus a Martia, ich navštívili vo väzení a nutili ich, aby sa vzdali svojho presvedčenia; avšak sv. Šebastián ich presvedčil opustiť svoju vieru, rovnako ako ďalších

-v súvislosti s heslom *sv. Haštal*: sv. Haštal vo svojom dome ukrýval kresťanov a zariadił bohoslužby vo vnútri cisárskeho paláca; medzi ukrytými boli aj Marcus a Marcellianus; Haštal so svojím priateľom sv. Tiburtiom priviedol mnoho mužov a žien na kresťanstvo a predviedol ich pred pápeža Caiusa na pokrstenie; boli zradení odpadlíkom Torquatom; dvojčaťa boli opäť vzatí do väzby; boli odsúdení na smrť priviazaním na dva piliere hlavou dole a nohami pribitými k pilierom; viseli tak celý deň, kým ich prepichli kopijami; mučeníci; pozri sv. Halštat, kresťanskí svätcí

https://en.wikipedia.org/wiki/Mark_and_Marcellian

Svätyj Šebastián so sv. Markom a Marcellianom (iluminácia, stredoveký rukopis, 14.st.)

M. Wolgemut, W. Pleydenwurff, H. Schedel: Marcus a Marcellianus Metod (Norimberská kronika, 1493)

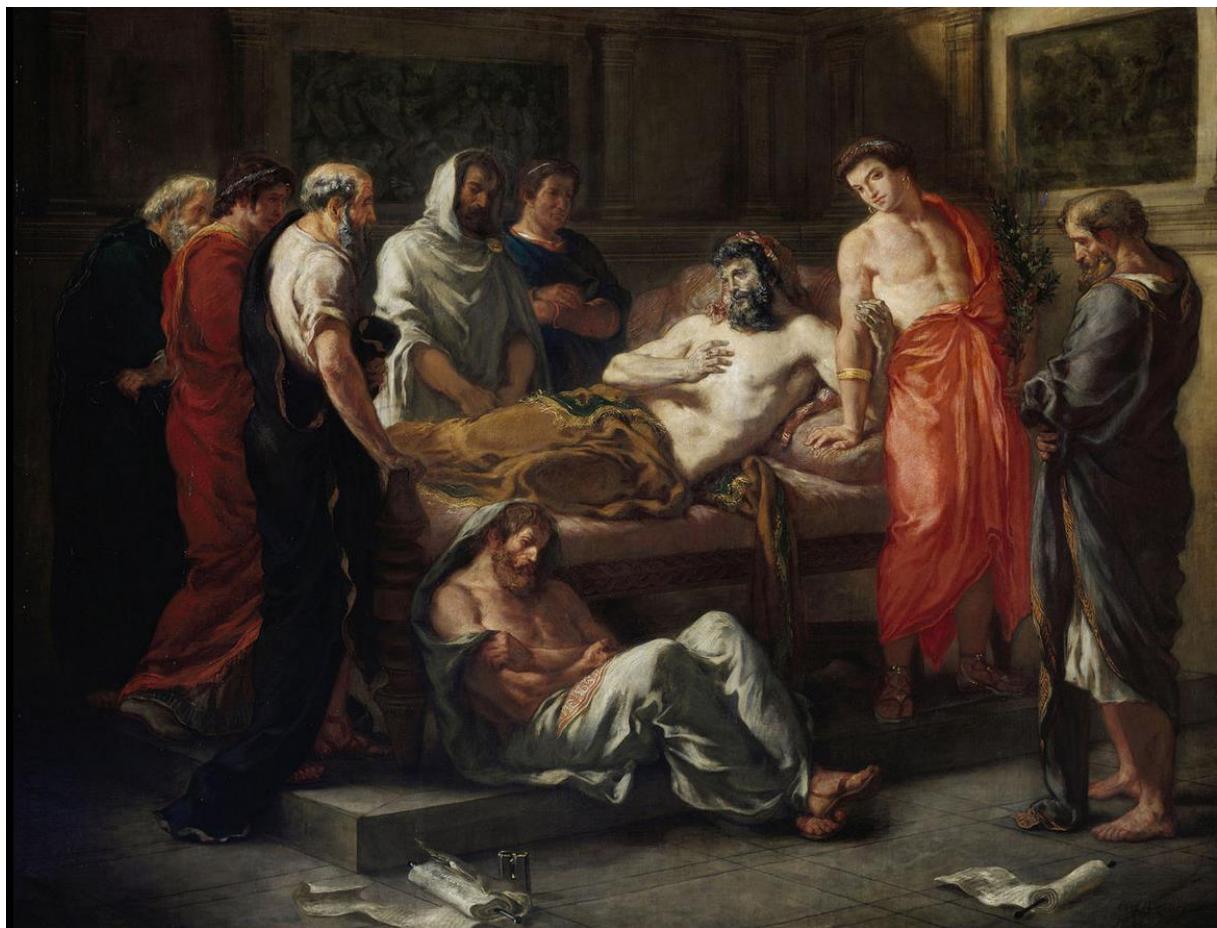
P. Veronese: Svätý Marek a Marcellinus vedení na umučenie (1565)

Marcus Aurelius - (†180); celým menom Marcus Aurelius Antoninus; rímsky cisár a filozof, predstaviteľ mladšieho stoicizmu; preto býval nazývaný filozof na tróne; napriek vysokej mravnej hodnote a výnimočnému osobnému schopnostiam skončilo za jeho vlády dlhotrvajúce obdobie mieru a prosperity Rímskej ríše; pozri *Rimania starovekí*

<https://www.google.sk/search?q=Marcus+Aurelius&espv=2&biw=1844&bih=995&tbo=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0CJMBE1keahUKEwiT0bz-qPfHAhVDWBQKHaw-AF0>

J.-M. Vien st.: Marcus Aurelius rozdeľuje chlieb ľudu (1765)

E. Delacroix: Posledné slová cisára Marca Aurelia (1844)

Marcus Curtius - mytologická postava mladého Rimana, ktorý sa obetoval bohu *Hadovi*; po zemetrasení v roku 362 pr.Kr. obrovská hlboká jama sa náhle otvorila v rímskom fóre (pozri *Forum romanum*), ktorú sa Rimania pokúsili märne naplniť; zúfalí sa radili s veštcom, ktorý odpovedal, že bohovia požadujú najcennejší majetok v krajine; Marcus Curtius, mladý vojak povedal, že zbrane a odvaha Rimanov boli najcennejší majetok v Ríme; so svojím koňom, plne a starostlivo ozbrojený a zdobený, vstúpil do medzery; okamžite sa hlboká jama uzatvorila; Lacus Curtius na fóre prijal podľa neho svoje meno; pozri *Rimania starovekí*

http://en.wikipedia.org/wiki/Marcus_Curtius

<https://www.google.sk/search?q=Marcus+Curtius&espv=2&biw=1858&bih=995&tbo=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ei=f3cYVYXcJILratqTgbAB&ved=0CB4QsAQ>

M. Wolgemut, W. Pleydenwurff, H. Schedel: Marcus Curtius (kolorovaný drevoryt, Norimberská kronika, 1493)

F. Bacchiaca: Marcus Curtius (16.st.)

E. Le Sueur: Marcus Curtius sa prepadá do prázdnna (17.st.)

P. J. C. Francois: Smrt' Marca Curtisa

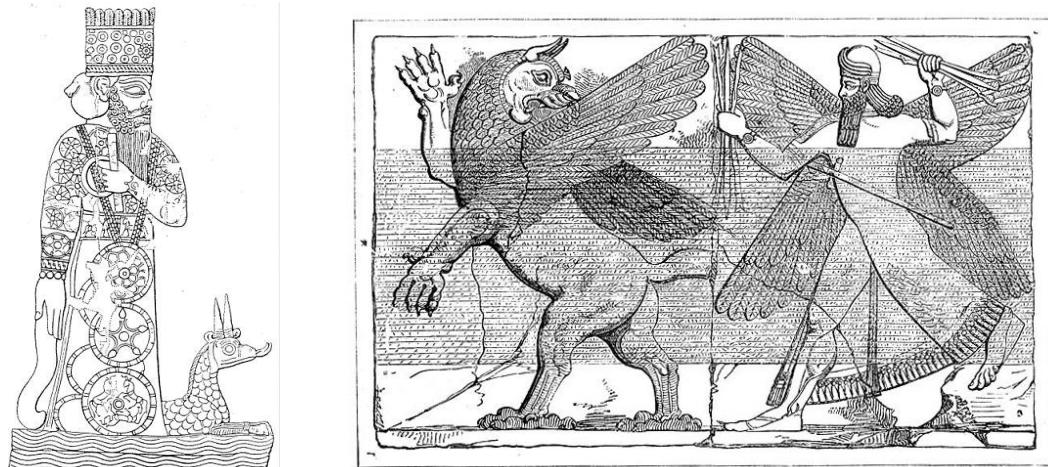
S. Vos: Čin Marcusa Curtiusa (17.st.)

Marduk - hlavné babylonské božstvo ako personifikácia síl svetového poriadku; vystúpil na obhajobu bohov proti netvorovi *Tiamat*, z ktorej rozsekaneho tela stvoril nebo a zem; Mardukovi zasvätený chrám počas vlády Chamurapiho, ktorý sa dostal do povedomia ako *babylonská veža*; symbolom Marduka *had*

[http://it.wikipedia.org/wiki/Marduk_\(divinit%C3%A3o\)](http://it.wikipedia.org/wiki/Marduk_(divinit%C3%A3o))

Baleka: v *mezopotámskej mytológii* a umení syn boha *múdrosti* a podzemných vôd *Ea*; mestský boh *Babylonu*, neskôr v 18.-19.st.pr.Kr. boh celej *Babylonskej ríše*; postupne naň prenesené vlastnosti a schopnosti iných bohov: *múdrost'*, liečiteľstvo, spravodlivosť súdu; prídomky: pán bohov, otec bohov; jeho *atribútum* je zviera - napoly *drak* a napoly *had*; sídlom Marduka bol chrám Esangila v Babylone s babylonskou vežou (*Etemenanki*); v sumerčine meno: *Amar-Utuk*; po 9.st.pr.Kr. postupne prekrytý kultom boha *Aššura*; pozri *babylónski bohovia*; *slna*

www v súvislosti s heslom *Tiamat*: bohovia si za svojho vodcu v boji s Tiamat vybrali jedného spomedzi seba; najstaršie verzie eposu hovoria o *Enlilovi*, bohovi vzduchu, iné o *Anuovi*, vládcovi nebies; najmladšia a najlepšie zachovaná verzia z babylonského obdobia za vodcu bohov považuje boha hromu Marduka; bohovia mu prisahajú vernosť a slubujú, že ho urobia svojim kráľom, ak ich zbaví Tiamat; Marduk (prípadne Enlil alebo Anu) najprv zabije Kingua a odoberie mu Tabuľky osudu, potom sa stretne v boji s Tiamat a svojimi magickými zbraňami ju prereže na dve polovice; z jednej potom utvorí oblohu a z druhej zem; z Tiamatiných očí sa stanú pramene *Eufratu* a *Tigrisu*; z chvosta Tiamat vznikne *Mliečna dráha*

Marduk a dračie monštrum Tiamat (kresba podľa odtlačku babylonskej valčekovej pečate)
Marduk v boji s Tiamat (kresba podľa reliéfu)

marec - česky výraz březen; pozri mesačné obrazy, Baran/Škopec, orba

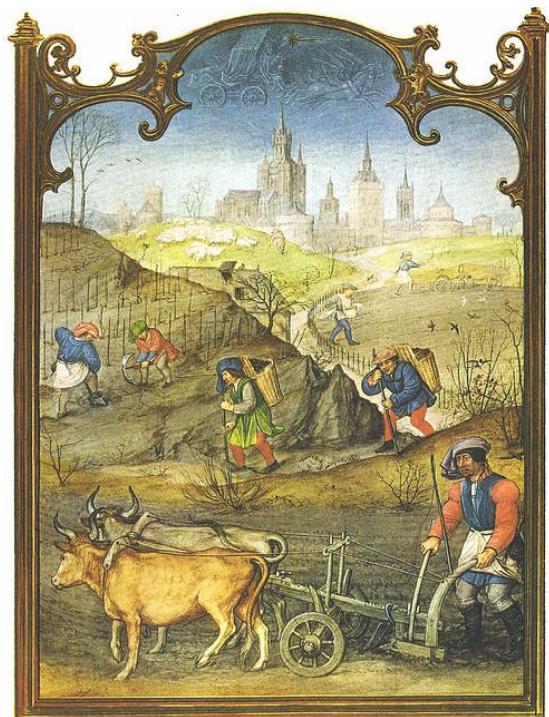
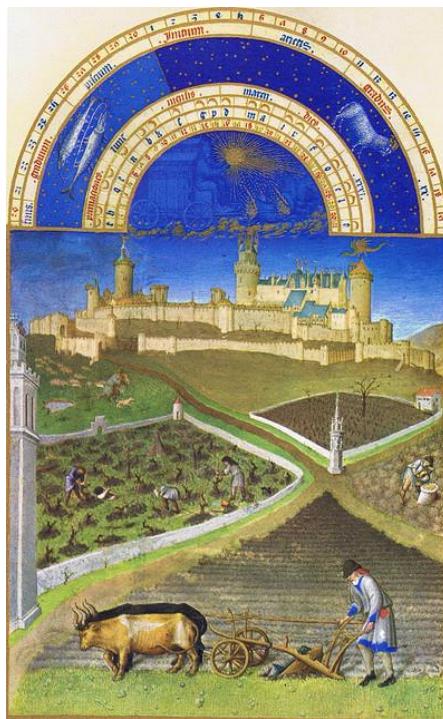
<http://it.wikipedia.org/wiki/Marzo>
<http://sk.wikipedia.org/wiki/Marec>

Marec. Jarné práce v záhrade (mesačný obraz z francúzskeho rukopisu)
Mních Pantaleone: Marec. Chlapec odstraňujúci si trň z päty (mesačný obraz a zverokruhové
znamenie Ryby, dlážková mozaika Katedrály Santa Maria Annunziata v Otranto, Taliansko, 1163
- 1165)

Marec. Jarné práce v sade (mesačný obraz zo stredovekého rukopisu)

Paul z Limburgu, J. Colombe: Marec (mesačný obraz z Hodiniek vojvodu z Berry, 1412-1416)
Marec. Jarné práce na poli a vo vinohrade (mesačný obraz z Breviarium Grimani, Flámsko, 1510)

F. del Cossa: Alegória marca. Triumf Venuše (detail, freska, Palazzo Schifanoia, Ferrara, 1470)

Autor neznámy: Marec (augsburgský mesačný obraz, 1531)

HB podľa Jörga Breua St.: Marec (augsburgský mesačný obraz, 16.st.)

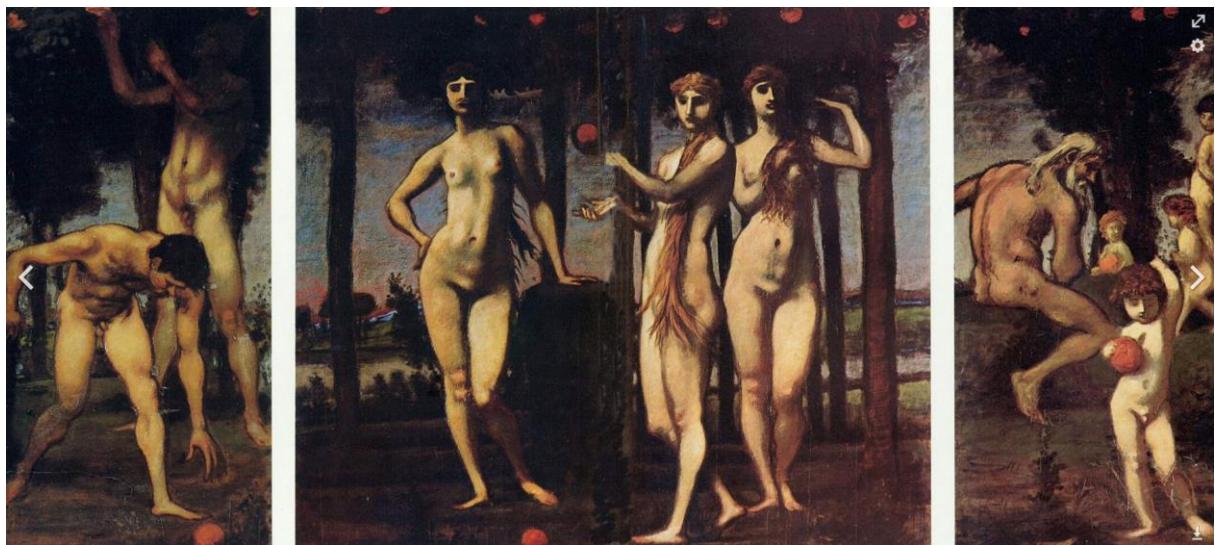
H. S. Beham: Marec a apríl (rytina, 16.st.)

Marées Hans von - (†1887); nemecký maliar; spočiatku sa špecializoval na portrét, neskôr sa obrátil k mytologickým témap; vyvinul komplexnú a individuálnu techniku, premaľbu tempery s vrstvami oleja, čím dosiahol hĺbky farieb odlišné od tlmených tónov používaných jeho klasicistickými kolegami; posledné roky svojho života strávil v Taliansku; pozri *nemeckí maliari 19.st.*

https://en.wikipedia.org/wiki/Hans_von_Mar%C3%A9es
https://it.wikipedia.org/wiki/Hans_von_Mar%C3%A9es

H. von Marées: Vek (1877-1878)

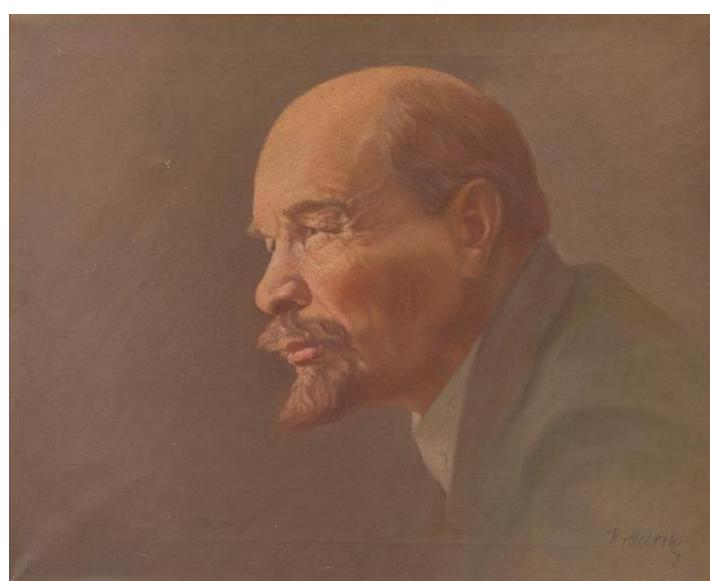

H. von Marées: Hesperidky (1884)

H. von Marées: Autoportrét s Franzom von Lenbachom (1863)

Marek - *evangelista Marek*
Marek V. - pozri *sorela, Lenin*

V. Marek: Lenin (1950-1960)

Margaréta - Margita

Marrel Jacob - (†1681); holandský barokový maliar

J. Marrel: Štúdia kvetov

Margaréta - literárna postava z príbehu *Faust a Margaréta*

J. Tissot: Markéta v kostole

Margita Antiochijská - (†305/282); kresťanská sväтика, ktorej historická existencia bola spochybňovaná; podľa legendy bola dcérou pohanského knaza Aedisia z Antiochie; bola vyhnana pre svoju kresťanskú vieru z rodičovského domu; neskôr upadla do rúk miestodržiteľa Olibria a ten sa pokúsil urobiť z nej svoju milenkú; po jej zamietnutí bola kruto mučená, počas ktorého došlo rôznym zázračným udalostiam; vo väzení sa zjavil drak, aby ju prehltol, ale on s zachránila znamením križa; napokon ju za panovania cisára Diokleciána popravili, podľa legendy jej odťali hlavu na námestí; nespoľahlivé údaje hovoria o roku 305 alebo 282; breviár zo Salisbury uvádza, že na sklonku života prisľúbila, že tí, čo napíšu alebo budú čítať príbeh jej života, dostanú v nebi nesmrteľnú korunu, a tí, ktorí ju budú vzývať v hodine smrti, uniknú úkladom diabla; v prisľuboch pamätnala na tých, ktorí zapália na jej počest sviece a dostane sa im potrebnej ochrany, ako aj na tehotné ženy, ktoré sa pri jej uctení vyhnú podobne, ako ich deti nebezpečenstvu spojenému s pôrodom, čím si získala už v ranom stredoveku nesmiernu popularitu, aj keď pápež Gelasius v roku 494 vyhlásil jej legendu za *apokryfnú* a Margaréta nikdy vlastne nemala starobyľ liturgický kult; jej meno sa prvýkrát objavuje v martyrológii *Rhabana Maura* v 9.st.; stala sa slávnou predovšetkým v časoch *križiackych výprav*; ako svätá Marína je spojená s morom, čo môže odkazovať na staršiu mytologickú tradíciu, ktorá odráža pohanské božstvo Afroditu; uctievanie Margity Antiochijskej je v súčasnosti potlačené

https://sk.wikipedia.org/wiki/Margar%C3%A1ta_z_Antiochie

<http://britishlibrary.typepad.co.uk/digitisedmanuscripts/animals/page/3/>

Majster Madony z Lomničky: Margita Antiochijská (socha zo skrine krídlového oltára P. Márie z kostola sv. Kataríny v Lomničke, 1400-1410)

Margita Antiochijská (miniatura, okolo 1440)

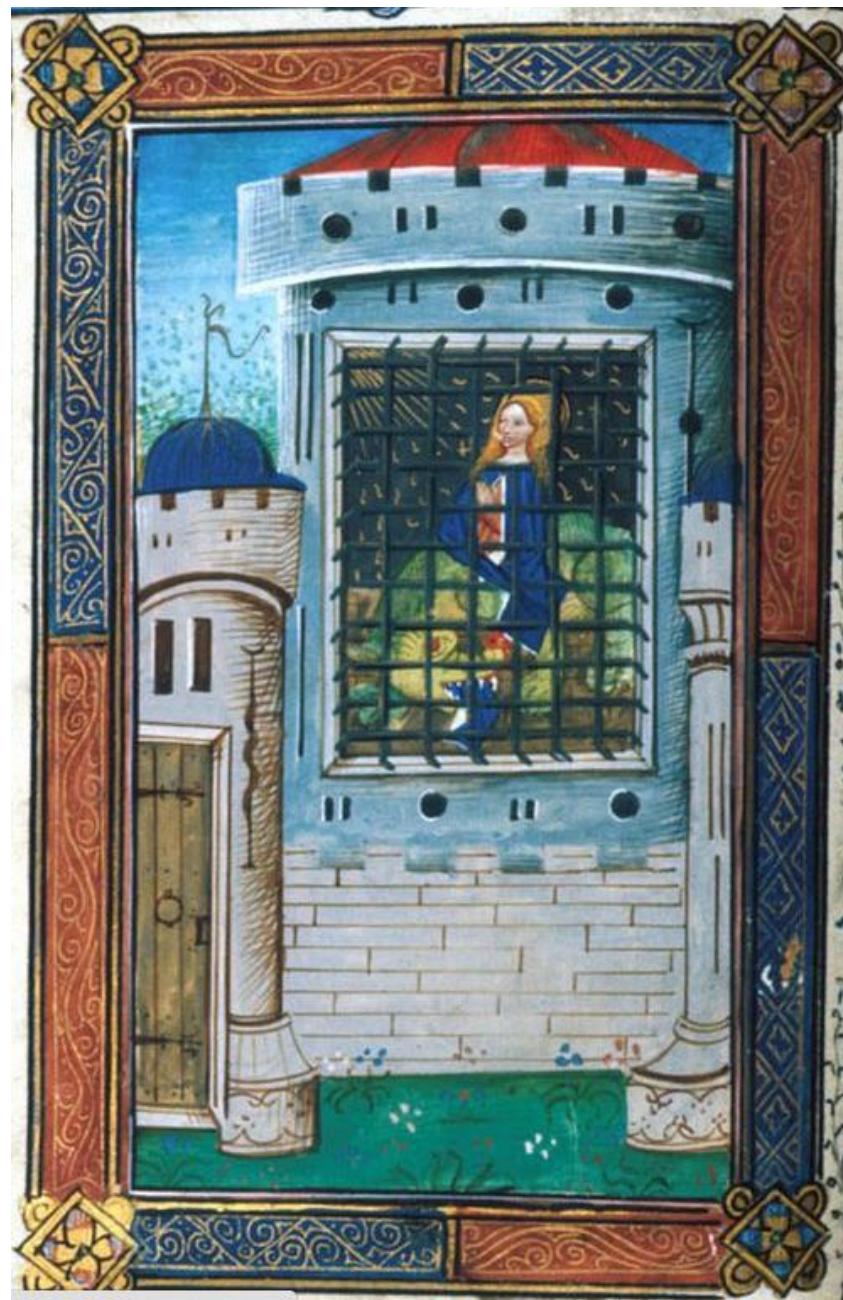
M. Wolgemut, W. Pleydenwurff, H. Schedel: Margaréta (Norimberská kronika, 1493)

Margita Antiochijská a drak (Breviary of Queen Isabella of Castile, 1497)

Margita Antiochijská a drak (Hodiny Panny Márie, Egerton MS 2019, 1440-1450)

Margita vo väzení s drakom (Kniha Hodín pre Sarum a Psalterium, južné Holandsko, 1460-1470)

Margita vystupuje z draka (Psalterium kráľovnej Mary, 3.štvrrok 15.st.)

B. Zeitblom: Margaréta Antiochijská (1489-1497)

P. de Witte I: Sv. Margaréta Antiochijská (16.-17.st.)

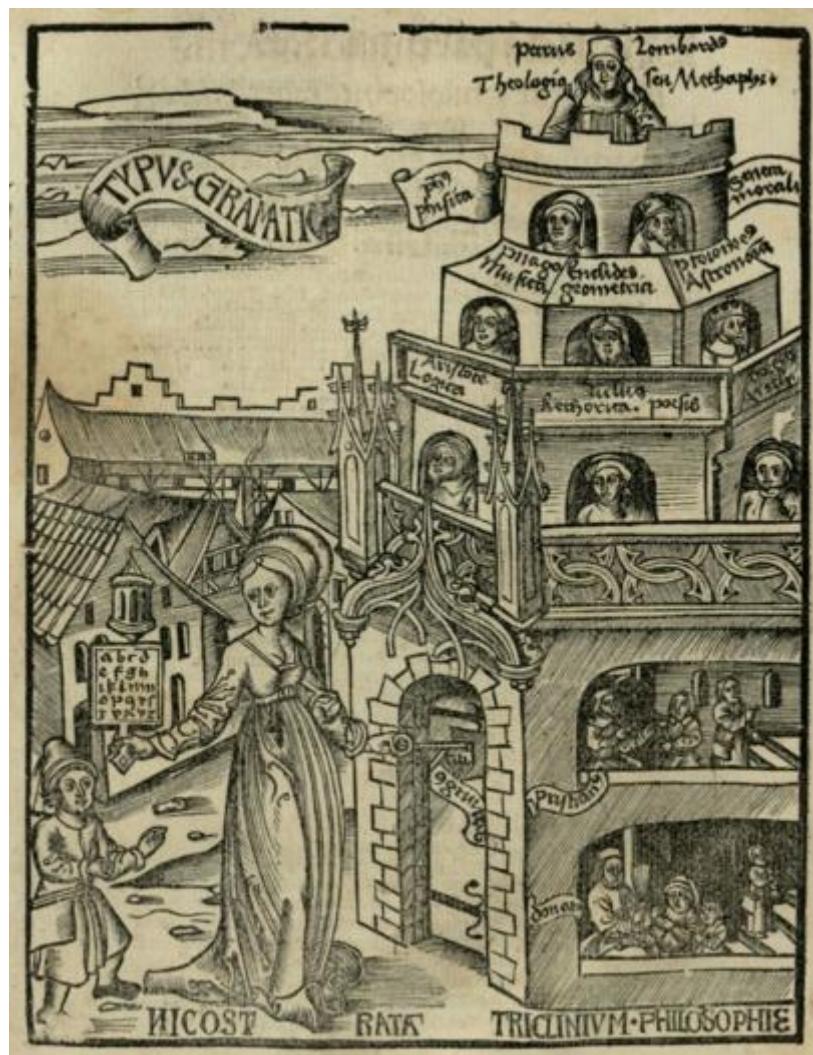

Autor talianskej školy podľa G. Romana: Sv. Margita a drak (1600-1700)

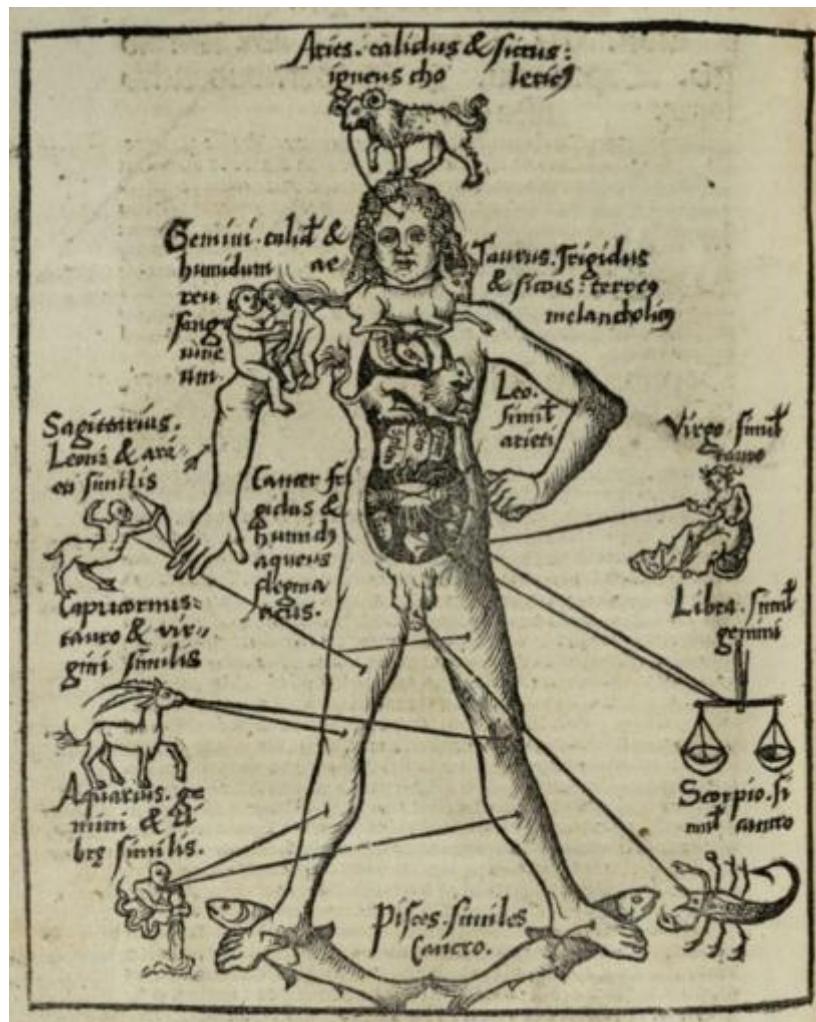
Margarita Philosophica - komplilácia nemeckého kartuziánskeho mnícha a humanistického spisovateľa Gregora Reischa (†1525); ide o encyklopédii zamýšľanú ako učebnica pre mladých študentov a obsahuje dvanásť kníh latinskej gramatiky, dialektiky, rétoriky, aritmetický, hudby, geometrie, astronómie, fyziky, prírodnej histórie, fyziológie, psychológie a etiky; užitočnosť práce zvýšili početné drevoryty; kniha bola veľmi populárna pre svoju komparatívnu stručnosť a formu; dlhý čas bola učebnicou pre vysoké školy; práca je rozdelená do 12 kapitol, doplnená grafmi, diagramami a blokovou tlačou; prvý raz vyšla 1503

https://en.wikipedia.org/wiki/Gregor_Reisch

https://www.google.sk/search?q=Margarita+Philosophica&espv=210&es_sm=93&tbo=isch&sorce=iu&imgil=yuFvI_CJfDAoeM%253A%253Bhttps%253A%252F%252Fencrypted-tbn3.gstatic.com%252Fimages%253Fq%253Dtbn%253AANd9GcTGnbn1ZGXiQcf6yqsOI8DrGud9RaKBhkQXgYzkB2YnT5tX6BnQ%253B1649%253B2323%253BGUDLvcWBAyAVXM%253Bhttp%25253A%25252F%25252Fblog.lib.uiowa.edu%25252Fhardin%25252F2009%25252F04%25252F08%25252Fnotes-from-the-john-martin-rare-book-room-long-before-google%25252F&sa=X&ei=zdmUsONOqrA7Aad6YD4Dw&ved=0CDUQ9QEwAg&biw=1858&bih=957#facre=&imgdii=&imgrc=yuFvI_CJfDAoeM%3A%3BGUDLvcWBAyAVXM%3Bhttp%253A%252F%252Fblog.lib.uiowa.edu%252Fhardin%252Ffiles%252F2009%252F04%252Fr04.jpg%3Bhttp%253A%252F%252Fblog.lib.uiowa.edu%252Fhardin%252F2009%252F04%252F08%252Fnotes-from-the-john-martin-rare-book-room-long-before-google%252F%3B1649%3B2323

Gregor Reisch: Model Gramatiky (drevoryt z Margarita Philosophica, 1503/1508)

Gregor Reisch: Zoodiakálny muž (drevoryt z Margarita Philosophica, 1503/1508)

Gregor Reisch: Astronómia (drevoryt z Margarita Philosophica, 1503/1508)

Gregor Reisch: Ptolemaios a Astronómia (drevoryt z Margarita Philosophica, 1503/1508)

Margetson William Henry - (†1940); britský maliar

<http://www.artistsandart.com/2011/07/british-painter-william-henry-margetson.html>

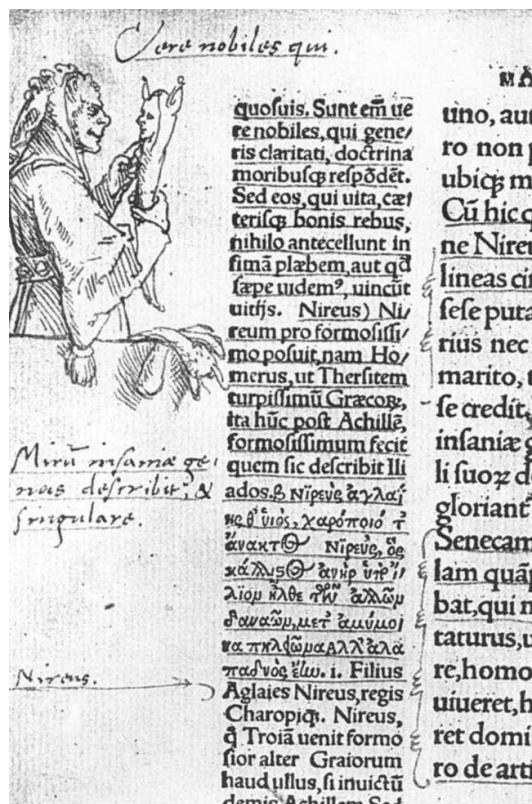
W. H. Margetson: Pri waleskej komode (zač. 20.st.)

W. H. Margetson: Ukladanie bielizne (zač. 20.st.)

marginália - poznámky na okrajoch knižných a rukopisných stránok; vzťahujú sa k hlavnému textu, majú formu nadpisu, glosy, kresby, *ilustrácie* ap.; tlačené alebo písané menším alebo odlišným typom *písma*; niekedy za marginálie považované aj kresby a *ilustrácie* na okrajoch stránok: *marginálie ilustračné*; porovnaj staroveké *scholia*

J. Pucelle: Zajatie (marginálna kresba pod ilumináciou, Hodinky Jeanna d'Evreux , 1324-1328)

H. Holbein ml.: Postava blázna (marginálna kresba na okrajoch Myconiovej kópie spisu Chvála bláznovstva od Erasma Rotterdamského, 1515)

marginálne ilustračné/kresbové - marginálne vo forme sprievodnej kresby a ilustrácie hlavného textu knihy
marginálne kresbové - marginálne ilustračné

sv. Margita Antiochijská - (†304); čes. sv. Markéta; poľsky Małgorzata; vo východnej cirkevi Marina; starokresťanská mučenica, o ktorej je iba veľmi málo spoľahlivých správ; prenasledovaná a zrejme popravená za cisára Diokleciána; podľa legendy pochádzala z Antiochie Pisidskej, kde bola židovská a neskôršie aj kresťanská obec (*Skutky apoštolov 13*); bol jej otec pohanský kňaz, ktorý skoro zomrel; krásnu Margitu chcel za ženu prefekt Olibrius a keď ho odmietla, udal ju a nechal mučiť ako kresťanku; vo väzení sa jej zjavil Satan v podobe draka a prehľt'ol ju; ona však držala kríž, tak drak praskol a ona vyšla z jeho tela; odolala mučeniu ohňom a nakoniec bola sťatá; jej atribútom je *drak*; jedna zo štrnástich pomocníkov v núbzi, zobrazovaná s *drakom* na reťazi; patrónka *rodičiek* (porovnaj *Jiljí*; pozri *pôrod*), roľníkov, varovkýň, dievčat a neplodných žien; jej atribútom je *perla*; Oxfordský slovník svätcov uvádzá ako atribút *draka*; pozri *kresťanskí svätci*; *Virgo inter virgines/Panna medzi pannami*; *Madona Krumlovská*; patrón, *kresťanskí svätci*

https://cs.wikipedia.org/wiki/Mark%C3%A9ta_Antiochijsk%C3%A1
http://cs.wikipedia.org/wiki/Mark%C3%A9ta_Antiochijsk%C3%A1

Majster Madony z Lomničky: Svätá Margita Antiochijská (1400-1410)

Sv. Margita Antiochijská (fragment predely oltára v Mühlhausenu)
Sv. Margita Antiochijská (miniatúra z rukopisu, 14.t.)

Sv. Margita Antiochijská (oltárny obraz, Ulm, 1490)
Majster třeboňského oltára: Sv. Katarín Alexandrijská, sv. Mária Magdaléna a sv. Margita Atiochijská (Třeboňský oltár, 1380)

H. Rottenhammer: Sv. Margréta (17.st.)

Margita Corontská/sv. Margita z Cortony - (†1297); Oxfordský slovník svätcov: talianska františkánska kajúcnica; potom čo ju zviedol rytier z Montepulciana a porodila mu syna a potom, čo bol jej milenec zavraždený, vzdala sa všetkého majetku a vrátila sa domov, aby žiadala o odpustenie; rodina ju odmietla, a preto sa obrátila na františkánskych mníchov o pomoc; ujali sa jej dve ženy aj so synom a Margita viedla život verejnej kajúcnice, pričom používala drastické metódy umŕtvoania tela a zle zaobchádzala so svojím synom; po odchode syna do školy v Arezze a jeho vstupe do noviciátu, bola prijatá do františkánskeho rádu, starala sa o chudobných, žila nesmierne odriekavým spôsobom života; poslúchla pokyn zo zjavenia a vyzývala ostatných k pokániu

-dcéra talianskeho sedliaka a niekoľko rokov milenka šľachtica; po jeho smrti sa kajala a dostala sa do rádu *františkánov*; s jej životom spojených niekoľko legiend, napr. keď sa modlila pred *krucifixom*, Kristova hlava sa naklonila dopredu na znak, že jej odpúšťa; v talianskom barokovom maliarstve zobrazovaná ako mladá, krásna žena, niekedy s rúškom, prepásaná františkánskym povrazom s uzlami (pozri *cingulum*); v motíve "Extáza sv. Markéty" kľačí, niekedy podopretá anjelmi, pred videním *Krista*, ktorý jej ukazuje svoje rany; jej atribútom je *pes* (zvyčajne malý *kokeršpaniel*); podľa legendy patril jej milencovi, ktorý bol zavraždený potom, čo ju navštívil; pes sa vrátil k Markéte a zaviedol ju ku svojmu pánovi; táto udalosti ju obrátila na vieru; pozri *kresťanskí svätci*

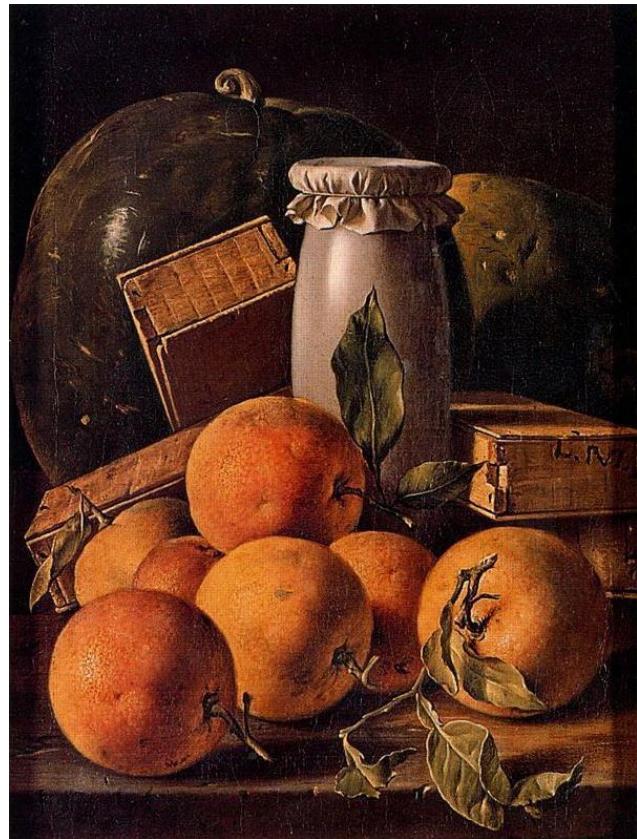
https://www.google.sk/search?q=Margaret+of+Cortona&espv=210&es_sm=93&tbo=isch&source=iu&imgil=wCs3xNzbEqk4nM%253A%253Bhttps%253A%252F%252Fencrypted-tbn3.gstatic.com%252Fimages%253Fq%253Dtbn%253AANd9GeR2T2YRPctByUXK95bFcQJ-NhBoclk0zZeIvGjZ3BIVA6W2O17XqA%253B464%253B640%253BBkvAryuszZfbM%253Bhttp%25253A%25252F%25252Fcradio.org.au%25252Fshows-and-audio%25252Fsaint-of-the-day%25252Fst-margaret-of-cortona%25252F&sa=X&ei=vQbTUrkfHYmO7Abs14DADw&ved=0CDsQ9QEwAg&biw=1858&bih=957#facrc=_&imgdii=_&imgrc=wCs3xNzbEqk4nM%253A%3BBkvAryuszZfbM%253A%252F%252Fcradio.org.au%252Fwp-

content%252Fuploads%252F2011%252F05%252Fst-margaret-of-cortona-1297.jpg%3Bhttp%253A%252F%252Fcradio.org.au%252Fshows-and-audio%252Fsaint-of-the-day%252Fst-margaret-of-cortona%252F%3B464%3B640

G. M. Crespi: Extáza sv. Margity z Cortony (1701)

marhuľa - Obuchová: čín. „sing“; sa na čínskom severe pestuje v mnohých druhoch; jej kvet zastupuje druhý mesiac lunárneho kalendára (pozri čínsky kalendár); ovocie je symbolom sexu, lebo červený plod aj kvet stromu predstavuje vydatú nevernú ženu (pozri manželstvo); kôstky plodu nahrádzajú mandle, ktoré pripomínajú svojím tvarom; šikmé oči krásavíc sú často prirovnávané k ich podlhovastému tvaru; pozri strom, drevo, plod, ovocie

L. E. Melendez: Zátišie s marhuľami a melónom (bodegón, 1760)

L. E. Melendez: Zátišie s čerešňami, marhuľami a džbánom z keramiky z Tavalera de la Reina (bodegón, 1773)

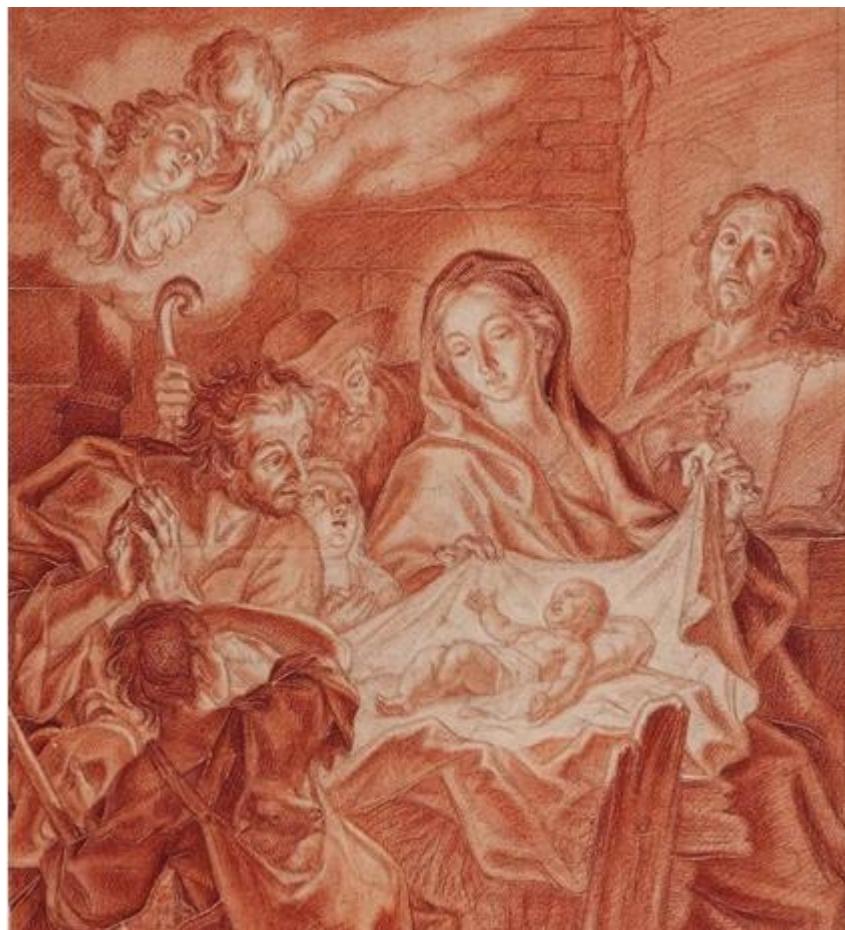
Marchesini Alessandro - (1738); taliansky maliar a obchodník s umením z neskorého baroka a rokoka; aktívny v severnom Taliansku a Benátkach; najprv sa učil vo Verone s Biagio Falcieri a potom Antonio Calze; potom prešiel do Bologne do ateliéru Carlo Cignani; získal ohlas svojimi podobenstvami s malými rozmermi; medzi jeho žiakmi bol Carlo Salis

https://en.wikipedia.org/wiki/Alessandro_Marchesini

<https://www.google.sk/search?q=Alessandro+Marchesini&espv=2&biw=1852&bih=995&tbo=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKEwjFK6ZsvTLAhUJWxQKHScVCCkQsAQIKg&dur=1>

A. Marchesini: Zasvätenie novej panny Veste (1710)

A. Marchesini: Klaňanie pastierov (camaieu rouge, ceruza, 17.-18.st.)